

Sygn. akt I ACa 552/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Józef Wąsik
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek (spr.) SSA Regina Kurek
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa A. P. (1)

przeciwko T. P.

o nakazanie złożenia oświadczenia woli

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 13 stycznia 2016 r. sygn. akt I C 2328/14

1. oddala apelację

2. zasądza od powoda A. P. (1) na rzecz pozwanego T. P. kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata K. R. kwotę 3 321 zł (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden złotych) w tym 621 zł podatku od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Józef Wąsik SSA Regina Kurek

Sygn. akt : I ACa 552/16

UZASADNIENIE

A. P. (1), w pozwie skierowanym przeciwko synowi T. P. , domagał się nakazania złożenia oświadczenia woli, którego treścią miało być przeniesienie udziału w wysokości 1/2 prawa własności w lokalu położonym w S. przy ul. (...). Powód bowiem wcześniej odwołał darowiznę tego udziału z powodu rażącej niewdzięczności pozwanego.

Domagał się również obciążenia go kosztami procesu.

Uzasadniając zgłoszone żądanie A. P. (1) wskazał , że w 2011 r. wraz ze swoją ówczesną żoną- M. P. (1) darowali synowi T. nieruchomość lokalową położoną w S. przy ul. (...)

W krótkim czasie po jej dokonaniu, pozwany w istotny sposób zmienił stosunek wobec ojca. Zakazał powodowi kontaktu z jego wnukami, przejawiał akty agresji i przemocy w stosunku do niego oraz osoby wobec niego najbliższej, obecnej zony G. W.. Tymczasem , od września 2013r , powód jest osobą bezrobotną , a nadto schorowaną, nie posiadającą środków do życia. W tej sytuacji , mimo licznych , ponawianych próśb, nigdy nie otrzymał pomocy od syna , który po otrzymaniu darowizny nie interesował się sytuacją ojca , a , tym bardziej , sam nie zaoferował żadnej formy wsparcia dla darczyńcy . Powód wskazał, wobec takiej postawy pozwanego , pismem z dnia 26 marca 2014 r, odwołał dokonaną na jego rzecz darowiznę. Syn, do daty wytoczenia powództwa, nie przeniósł na ojca dobrowolnie otrzymanego udziału.

W odpowiedzi na pozew T. P. wniósł o oddalenie powództwa.

Zarzucił, że powód ma skłonność do alkoholu i hazardu oraz zaciągał długi. Twierdził , że ojciec od ponad trzech lat nie chce kontaktować się tak z nim jak i z resztą rodziny. Zaprzeczając, by miały miejsce zachowania opisane przez A. P. (1) oraz te wskazane w oświadczeniu o odwołaniu darowizny pozwany podniósł, że powód nie skorzystał z pomocy finansowej , która oferował mu tak on jak i pozostali synowie.

Wyrokiem z dnia 13 stycznia 2016r, Sąd Okręgowy w Krakowie :

- oddalił powództwo [pkt I],
- zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3617 złotych , tytułem zwrotu kosztów procesu [pkt II],
- przyznał ze środków budżetowych Skarbu Państwa na rzecz profesjonalnego pełnomocnika procesowego , zastępującego powoda w procesie z urzędu , wynagrodzenie w kwocie 4428 złotych brutto [pkt III sentencji wyroku.]

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

W dniu 12 października 2011 r. powód wraz ze swoją żoną M. P. (1) , darowali synowi - pozwanemu T. P. - wchodzące w skład ich majątku wspólnego prawo własności odrębnego lokalu mieszkalnego numer (...) położonego przy ul. (...) w S., dla którego Sąd Rejonowy w W. prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Wyrokiem z dnia 6 czerwca 2012 r., w sprawie o sygnaturze XI C 3592/11, Sąd Okręgowy w Krakowie rozwiązał przez rozwód z winy powoda związek małżeński darczyńców.

Zarówno przed jak i po rozwodzie rodziców, pozwany starał się utrzymywać kontakt z ojcem. Z uwagi na nadużywanie przez powoda alkoholu, T. P. oferował mu pomoc w podjęciu leczenia odwykowego, która nie została jednak przyjęta.

Ojciec i syn spotkali się kilkakrotnie w Sądzie z uwagi na rozpoznawanie spraw, w których obaj byli stronami. Podczas jednego z takich spotkań pozwany podjął próbę rozmowy z A. P. (1) , który nie wyraził woli porozumienia. Syn nie zabraniał ojcu widywania się z wnukami ,a dziadek po 2011r , dwukrotnie je odwiedził , przynosząc zabawki Zachowanie pozwanego tak względem powoda jak i jego drugiej [i aktualnej] żony G. W. , nigdy nie było agresywne i wulgarne.

Z dalszych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, iż A. P. (1) był zatrudniony przez (...) S.A. od 1 października 2008 r. do 31 stycznia 2011 r. jako manager ds. gastronomii , a od 1 lutego 2011 r. do 31 sierpnia 2013 r. jako szef kuchni. Umowę o pracę rozwiązano za wypowiedzeniem przez pracodawcę z powodu długotrwałych nieobecności w pracy uzasadnianych chorobą , naruszania podstawowych obowiązków pracowniczych podlegających w szczególności na nieusprawiedliwionym spóźnianiu się do pracy, składaniu nieprawdziwych oświadczeń o godzinie jej podjęcia i niewłaściwym zachowaniu się , w stosunku do pracodawcy jak i do podwładnych.

Pozwem z dnia 29 maja 2013 r. powód domagał się od synów : T. , B. i M. P. (2) , alimentów w kwocie po 100 zł. na miesiąc. Na rozprawie w dniu 2 lipca 2013 r. powód cofnął pozew za zgodą pozwanych i postępowanie zostało umorzone.

Kolejnym pozwem z dnia 5 sierpnia 2013 r. ojciec wniósł przeciwko synom kolejny pozew o przyznanie świadczenia alimentacyjnego , w kwotach po 300 złotych miesięcznie od każdego z nich. Wezwany w celu przesłuchania nie stawił się na rozprawę w dniu 15 lipca 2014 r. Sąd wydał wyrok oddalający powództwo, który uprawomocnił się bez zaskarżenia.

W dniu 26 marca 2014 r. A. P. (1) złożył pozwanemu pismo zawierające oświadczenie o odwołaniu darowizny.

W jego uzasadnieniu wskazał, że znajduje się w złej sytuacji finansowej, a mimo to nie może liczyć na pomoc obdarowanego, który wszczyna awantury i prezentuje wrogą i krzywdzącą postawę względem powoda. Nadto, zgodnie z jego treścią miały mieć miejsce liczne awantury w trakcie których T. P. ubliżał ojcu , odnosił się do niego w sposób wulgarny i brutalny , bez szacunku. Miało dochodzić także do aktów agresji i przemocy wobec żony powoda. Poza tym syn miał zakazywać darczyńcy jakiegokolwiek kontaktu z wnukami. Wszystkie te zachowania obdarowanego miały świadczyć o rażącej niewdzięczności wobec ojca.

Jak ustalił ponadto Sąd Okręgowy, obecnie prowadzone jest przed Sądem Rejonowym dla K., postępowanie oznaczone sygnaturą I Ns 1093/ 13 / P , mające za przedmiot podział majątku dorobkowego rodziców T. P..

Rozważania prawne Sąd Okręgowy rozpoczął , odwołując do stanowiska orzecznictwa Sądu Najwyższego , ukształtowanego na tle wykładni mającego w sprawie zastosowanie art. 898 kc , od przedstawienia warunków normatywnych przy spełnieniu których możliwym byłoby uwzględnienie żądania A. P. (1).

Przenosząc następnie te uwagi natury ogólnej na grunt faktów ustalonych w sprawie i akcentując konsekwencje rozkładu ciężaru ich dowodzenia , który spoczywał na darczyńcy , ocenił , że nie zdołał on dowieść w sporze , iż rzeczywiście sposób zachowania pozwanego syna wobec niego, po zawarciu i wykonaniu umowy darowizny był taki , aby można mu było przypisać cechy rażącej niewdzięczności. Tymczasem jedynie w takim przypadku, oświadczenie o odwołaniu darowizny , które złożył powód, mogłoby zostać uznane za wywołujące skutek prawny.

Sąd I instancji w szczególności zwrócił uwagę , że T. P. po przyjęciu darowizny oferował ojcu swoją pomoc , której tren jednak nie przyjął. Oceniał , że utrata pracy w roku 2013r , na którą powoływał się darczyńca jako argument mający wskazywać na jego trudną sytuację materialną , obligującą pozwanego do udzielenia ojcu wsparcia , którego syn miał nie udzielić , nastąpił z przyczyn , które obciążają tylko A. P. (1) . Nie ma też , zdaniem Sądu, dostatecznych podstaw aby w sposób usprawiedliwiony twierdzić , że nie może on obecnie podjąć zatrudnienia.

Odwołując się do wyniku sporu sądowego o przyznanie od synów , w tym powoda, świadczeń alimentacyjnych, Sąd Okręgowy zwrócił uwagę , że prawomocnym wyrokiem z dnia 15 lipca 2014r , [w sprawie o sygnaturze III RC 778/13/ P] Sąd uznał , iż obowiązek taki , w odniesieniu do ojca, obdarowanego nie obciąża.

Analizując ustalone fakty , w podsumowaniu swojego stanowiska prawnego, Sąd Okręgowy , wskazał , iż relacje pomiędzy powodem a pozwanym są napięte, owocując od czasu do czasu sytuacjami konfliktowymi. Tym nie mniej ich przebieg nie wykracza swoją intensywnością poza kategorię zwykłych nieporozumień pomiędzy członkami rodziny.

W żadnym razie nie można ich kwalifikować jako przejawy rażącej niewdzięczności , w rozumieniu przepisu art. 898 §1 kc po stronie T. P..

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu była norma art. 98 §1 i 3 kpc.

Podstawa przyznania wynagrodzenia pełnomocnikowi procesowemu powoda, ustanowionemu z urzędu były postanowienia Rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności adwokackie [...] z 28 września 2002 [jedn. tekst DzU z 2013 poz. 461]

W apelacji od tego orzeczenia A. P. (1) , zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w zakresie punktów I i II sentencji , domagał się jego zmiany poprzez uwzględnienie żądania pozwu.

Środek odwoławczy został oparty na zarzucie naruszenia prawa procesowego , a to art. 233 kpc , w następstwie przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów.

Wada ta, jak wynika z pisemnych motywów apelacji miała, zdaniem skarżącego, polegać na nieuzasadnionym obdarzeniu walorem wiarygodności relacji świadków wskazanych przez pozwanego mimo , że pozostają oni w konflikcie z G. W. , przy równoczesnej odmowie tego waloru relacji aktualnej jego żony , już tylko i wyłącznie z tego powodu , że jej depozycje są sprzeczne z zeznaniami tej grupy osób.

Wskazana nieprawidłowość doprowadziła do niegodnych z rzeczywistym stanem rzeczy ustaleń faktycznych , w sytuacji gdy fakty odpowiadające takiemu stanowi potwierdzają te wszystkie okoliczności , które A. P. powołał w oświadczeniu o odwołaniu darowizny. Prawidłowo ocenione dowody z zeznań obecnej małżonki powoda i relacji darczyńcy powinny były prowadzić do uznania żądania pozwu za uzasadnione.

W piśmie procesowym, w którym pozwany odniósł się do argumentów apelacji , aprobując w pełni tak ustalenia faktyczne , jak i ocenę prawną roszczenia ojca zaprezentowaną przez Sąd I instancji, T. P. domagał się oddalenia środka odwoławczego oraz obciążenia ojca kosztami postępowania apelacyjnego

Rozpoznając apelację, Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy A. P. (1) jest bezzasadny i podlega oddaleniu.

W szczególności nie można podzielić , jako usprawiedliwionego , zarzutu procesowego na którym opiera się jego konstrukcja.

Zgodnie z utrwalonymi i podzielanymi przez Sąd Apelacyjny , w składzie rozstrzygającym sprawę , poglądami Sądu Najwyższego służącymi wykładni normy art. 233 kpc , skuteczne postawienie zarzutu jej naruszenia wymaga od strony wykazania , w odniesieniu do zindywidualizowanych dowodów, na czym polega wada postępowania Sądu w zakresie dokonanej przezeń oceny, a co za tym idzie poczynionych na jej podstawie ustaleń doniosłych dla treści rozstrzygnięcia.

W szczególności strona ma wykazać dlaczego uznanie jednych dowodów za wiarygodne i mające szczególną doniosłość dla treści poczynionych ustaleń, przy zdeprecjonowaniu z tego punktu widzenia dowodów im przeciwnych, jest nie do pogodzenia z regułami doświadczenia życiowego i [lub] zasadami logicznego rozumowania.

Nie jest przy tym wystarczające dla uznania zarzutu do którego odwołuje się A. P. za trafny, aby skarżący poprzestał , nie podejmując rzeczowej , opartej na wskazanych kryteriach , polemiki z oceną i ustaleniami Sądu , na przeciwstawieniu im własnej, jego zdaniem niewadliwej , oceny i wskazaniu na wynikające z niej ustalenia faktyczne, mające odpowiadać rzeczywistemu stanowi rzeczy .

Trzeba ponadto pamiętać , co także ma wpływ na możliwość skutecznego postawienia omawianego zarzutu , iż swobodna ocena dowodów stanowi jeden z podstawowych atrybutów jurysdykcyjnej kompetencji Sądu. Ma to m. in. i tę konsekwencję , że o ile tylko ze zgromadzonego materiału procesowego Sąd, w zakresie oceny i ustaleń , wyciąga

logicznie dające się uzasadnić wnioski, wynikające z zastosowania kryteriów oceny o jakich mowa w art. 233 §1 kpc, to ocenę taką i w konsekwencji, oparte na niej ustalenia, Sąd II instancji jest, w ramach kontroli instancyjnej orzeczenia, zobligowany zaaprobować.

Jak wynika z uzasadnienia apelacji powoda jego argumentacja mająca przemawiać za realizacją stawianego zarzutu, ogranicza się wyczerpuje jedynie w polemice z oceną i ustaleniami Sądu Okręgowego przy założeniu, że jedynie depozycje powoda i jego aktualnej żony są prawdziwe i tylko one powinny być podstawą ustaleń, a w konsekwencji, pośrednio, decydować także o wnioskach prawnych w odniesieniu do oceny roszczenia A. P..

Opisany sposób motywacji stawianego zarzutu, z przyczyn wyżej wskazanych, wyklucza jego podzielenie, powodując, że ocena powoda zgodnie z którą ustalenia Sądu są nieprawidłowe, także nie zasługuje na aprobatę, wobec swojej dowolności.

Do tego należy dodać, że, jak wynika z tej części uzasadnienia wyroku, którą Sąd I instancji poświęcił ocenie dowodów, wskazał on przyczyny dla których nie obdarzył wiarygodnością relacji G. W.. Wynika z nich, że wbrew temu co pisze skarżący, odmowa wiarygodności tych depozycji nie wynika tylko stąd, iż nie da się pogodzić z relacjami osób, które są przez apelującego powoływane ale także stąd, że są one wewnętrznie sprzeczne. Tą przyczynę uznania jej za nieprzydatną dla ustaleń, A. P. (1) zupełnie pomija w swojej argumentacji. Sąd I instancji wskazał także na powody dla których ocenił, jako prawdziwe, zeznania T. P. oraz dlaczego wiarygodności odmówił depozycjom powoda, które okazały się być odosobnione, nie zweryfikowane pozytywnie przez treść któregośkolwiek dowodu zasługującego na wiarę.

Odparcie omówionego zarzutu spowodowało, że ustalenia dokonane przez Sąd Okręgowy, jako poczynione poprawnie i w sposób kompletny, Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne.

Nie popełnił także błędu Sąd I instancji, oceniając z punktu widzenia prawa materialnego, roszczenie powoda jako niezasadne.

Podzielając zaprezentowaną w motywach kontrolowanego instancyjnie orzeczenia, argumentację prawną, zbudowaną na podstawie powszechnie, w orzecznictwie i literaturze, aprobowanej wykładni art. 898 §1 kc, dodać do niej należy jedynie tyle, iż uprawnienie darczyńcy na podstawie którego może on odwołać darowiznę należy traktować jego wyjątkowe, którego zakres stosowania nie może opierać się na wykładni rozszerzającej przesłanek normatywnych skutecznego sięgnięcia po nie. Musi ono zostać ograniczone tylko do tych zupełnie wyjątkowych przypadków, które ze względu na szczególnie naganne zachowanie obdarowanego każą dać prymat interesowi darczyńcy nie tylko nad interesem niewdzięcznego w sposób rażący obdarowanego ale także nad zasadą stabilności stosunków prawno rzeczowych, kształtowanych w założeniu w sposób trwały, zawartą i wykonaną między stronami umową.

Taka szczególna sytuacja, jak zasadnie ocenił to Sąd I instancji, w relacjach pomiędzy A. i T. P., nie została w sporze wykazana.

Z tych przyczyn, w uznaniu apelacji za niezasadną, Sąd Apelacyjny orzekł o jej oddaleniu, na podstawie art. 385 kpc w zw z art. 898 §1 kc

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego była norma art. 98 §1 i 3 kpc w zw z art. 108 §1 i 391 § 1 kpc i wynikająca z niej zasada odpowiedzialności za wynik sprawy.

Zważywszy na fakt, że apelacja została wniesiona po dniu 1 stycznia 2016r oraz uwzględnivszy wartość przedmiotu zaskarżenia [85 000 złotych], kwota należna pozwanemu z tego tytułu od przegrywającego sprawę ojca, została ustalona na podstawie §2 pkt 6 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015r [DzU z 2015 poz. 1800]

Wobec takiej treści rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego, zastępujący powoda w postępowaniu apelacyjnym z urzędu, pełnomocnik procesowy będący adwokatem, jest uprawniony do otrzymania wynagrodzenia ze środków budżetowych Skarbu Państwa.

Biorąc pod rozwagę kryteria określenia wysokości tego wynagrodzenia, wskazane poprzednio, pełnomocnikowi należna jest kwota 2700 zł powiększona o podatek VAT, zgodnie z brzmieniem § 8 pkt 6 w zw z § 4 ust. 1 i 3 oraz §16 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia MS w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 22 października 2015r [DzU z 2015 poz. 1801].

SSA Grzegorz Krężolek SSA Józef Wąsik SSA Regina Kurek